

POLJOPRIVREDNI INSTITUT OSIJEK
ODJEL ZA VOĆARSTVO

POMOLOŠKE ZNAČAJKE „OS“ SELEKCIJE GENOTIPOVA OBLAČINSKE VIŠNJE

Dominik Vuković mag.ing.agr.

Sv. Martin, 26.02.2015.

Uvod

- ▶ Velika varijabilnost unutar populacije Oblačinske višnje nalaže potrebu selekcije najboljih genotipova.
- ▶ Klonska selekcija ima za cilj izdvojiti iz populacije Oblačinske višnje one genotipove koji se razlikuju u bitnim pozitivnim agronomskim svojstvima.
- ▶ Jedan od vrlo bitnih ciljeva klonske selekcije trebao bi produžiti vrijeme dozrijevanja, odnosno izdvojiti genotipove koji imaju različito dozrijevanje kako bi se na najbolji način mogla racionalizirati berba i upotreba skupe mehanizacija koja se koristi prilikom berbe.
- ▶ Cilj ovoga istraživanja je evaluacija i odabir najboljih genotipova radi uvođenja istih u daljnju proizvodnju i komercijalizaciju.

Problematika Oblačinske višnje i izazovi

- ▶ Zbog dugogodišnje nekontrolirane reprodukcije i neprovodenja sustavne selekcije, populacija Oblačinske višnje predstavlja smjesu srodnih, ali međusobno različitih genotipova nastalih spontanim mutacijama, pa čak i razvojem samoniklih sjemenjaka.
- ▶ Dosadašnja istraživanja populacije Oblačinske višnje u Hrvatskoj pokazala su fenotipsku različitost unutar populacije, ali suprotno očekivanjima, homogenost na genetskoj razini. Fenotipska varijabilnost unutar klonskih kultivara posljedica je okolinskih (abiotskih i biotskih) utjecaja (Viljevac i sur., 2009.).

Materijali i metode

Poljski pokus sa 42 predselekcija klena Oblačinske višnje postavljen po slučajnom blok rasporedu u četiri ponavljanja (reda) sa tri stabla višnje u bloku, ukupno 12 stabala pojedinog genotipa.

U ovom istraživanju je promatrano 8 sorti/genotipova; Oblačinska OS-1, Oblačinska OS-2, Oblačinska OS-3, Oblačinska OS-4, Oblačinska JA-2 i Cigančica u komparaciji sa standardnim sortama Rexelle i Haimanova konzervna.

- Nasad je posađen 2007. godine na pokušalištu „Tovljač“ Poljoprivrednog instituta Osijek sa razmakom sadnje 4,8 metara između redova i 3,5 metara unutar redova što po hektaru iznosi 595 sadnica.
- Sadnice su cijepljene na generativnu podlogu *Prunus mahaleb* L. Istraživanja i mjerena u ovome radu su obavljena u 2012. 2013. i 2014. godini.
- Voćnjak se uzdržava sa uobičajenim agrotehničkim mjerama. Nasad je zatravljen i bez navodnjavanja.
- Nasad se nalazi na 89m nadmorske visine na $45^{\circ} 32'$ geografske širine i $18^{\circ} 38'$ geografske dužine, pružanje redova je sjever-jug.

Klima u promatranom razdoblju 2012-2014

mjeseci	padaline (mm)				srednja (t) °C			1971-2000
	2012	2013	2014	1971-2000	2012	2013	2014	
travanj	45.5	46	68.3	51	12.5	13.2	13.6	11.2
svibanj	93.7	132	142	59.2	16.9	16.9	16.4	16.7
lipanj	67.9	44.4	68	82	22.5	20.6	20.9	19.7
srpanj	47.8	44.7	64.9	65.4	24.8	23.6	22.3	21.3
Σ	255	267	343	258				

Fenološka mjerjenja

- datumi cvatnje (početak, puna, kraj)
- datumi berbe

Kemijske osobine ploda

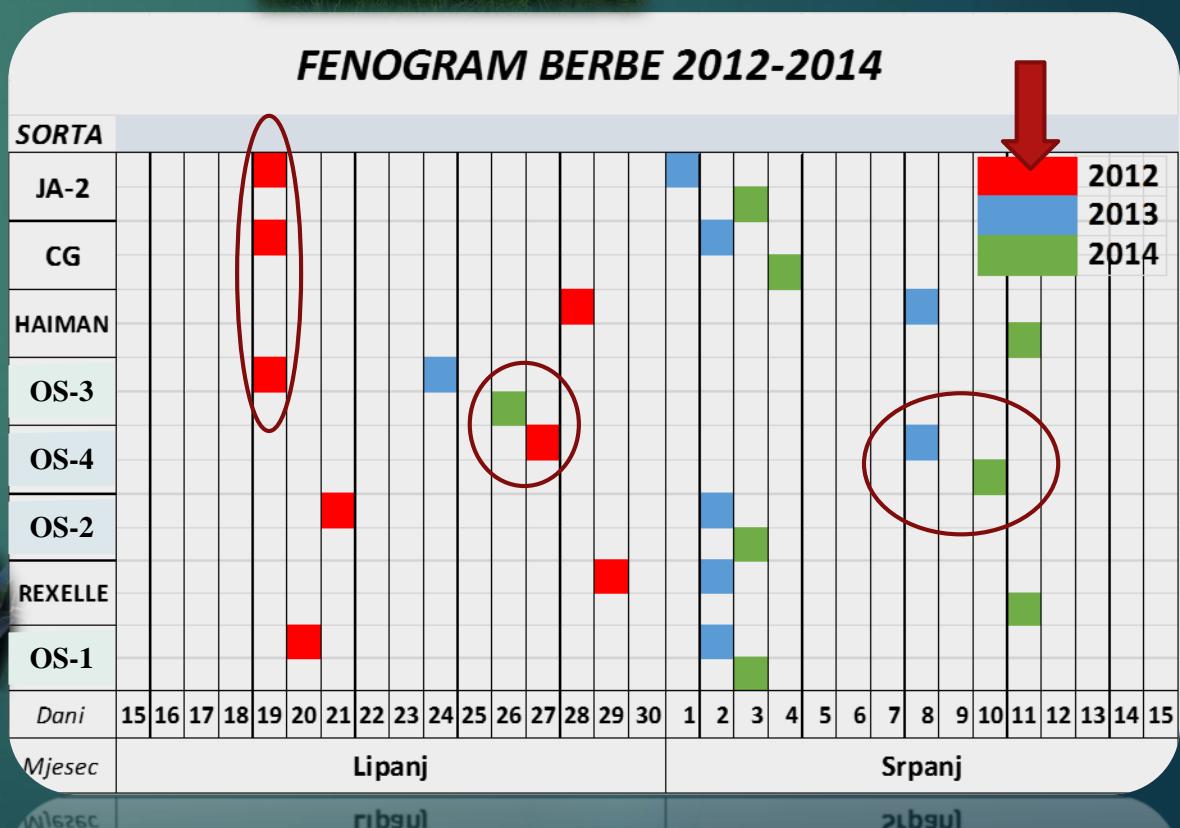
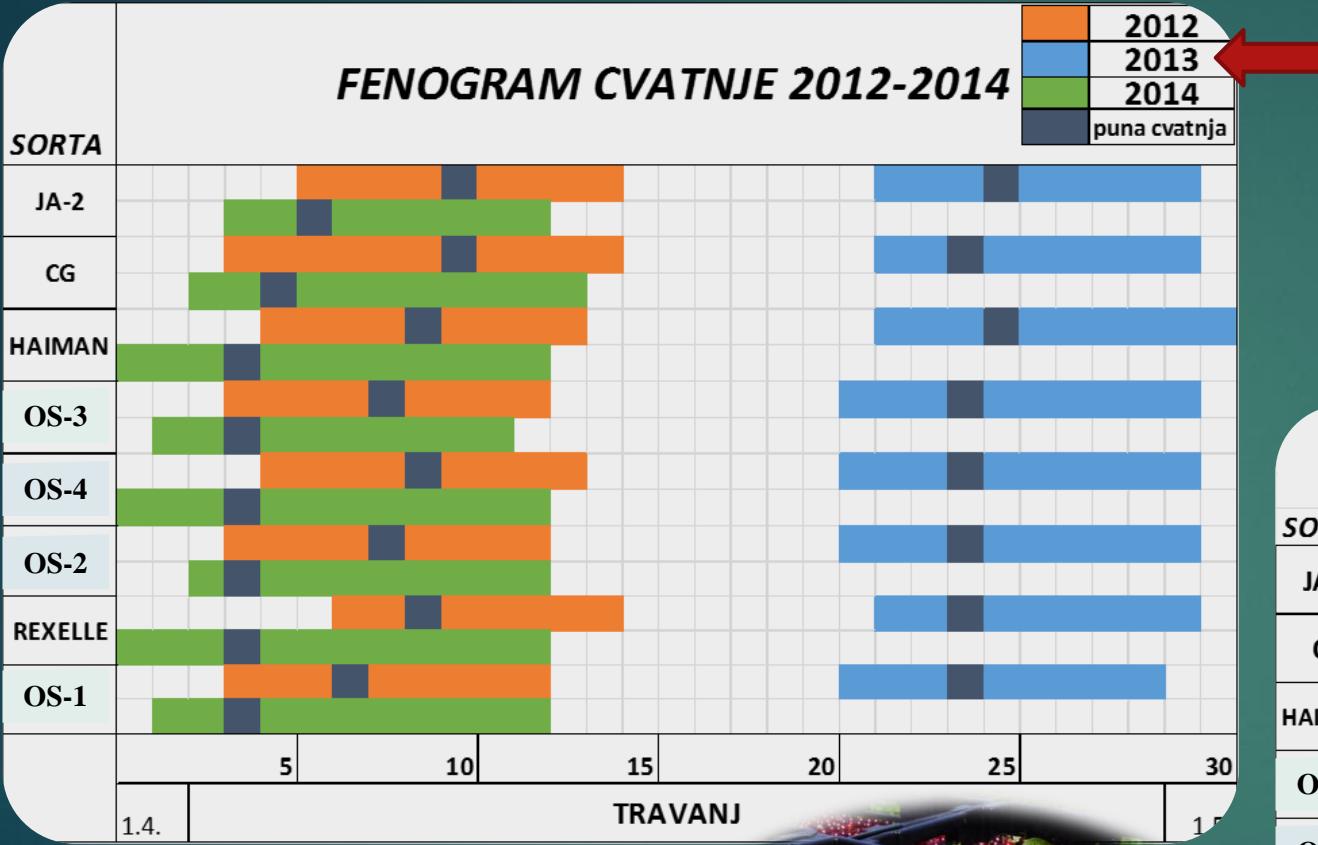
- TST (topiva suha tvar) izražena u % brix-a mjerena pomoću digitalnog refraktometra
- Ukupne kiseline u gramima (g/100g limunske kiseline)

Biološko - pomološka mjerjenja

- Širina ploda u (mm)
- Masa ploda u (g)
- Masa koštice (g)
- Randman ploda u %
- Prirod istraživanih sorti/genotipova
- TCSA- površina poprečnog presjeka debla izražena u cm², mjerena na 30 cm visine od tla
- YE (Yield efficiency)- učinkovitost priroda
- Volumen krošnje

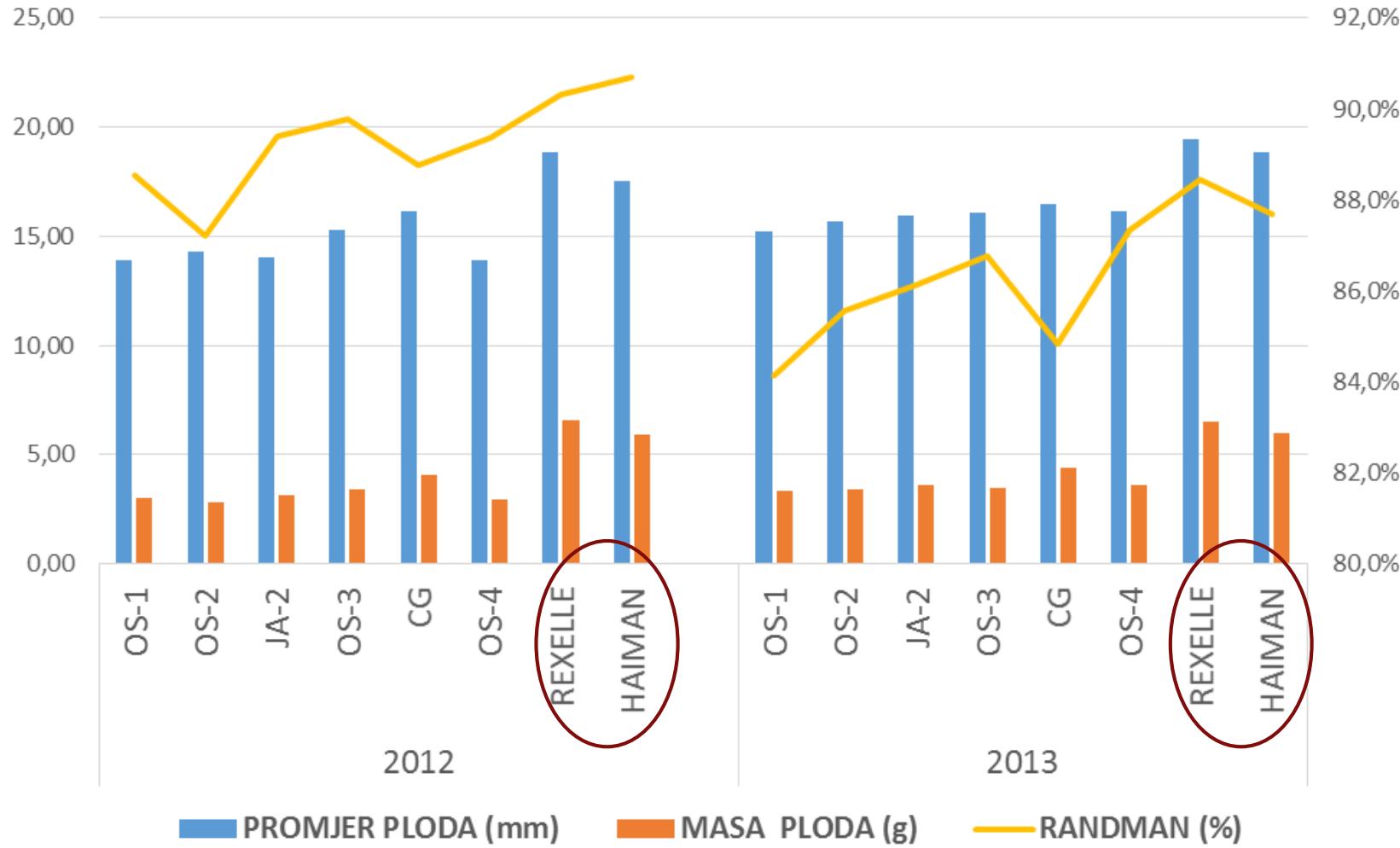

Rezultati i rasprava

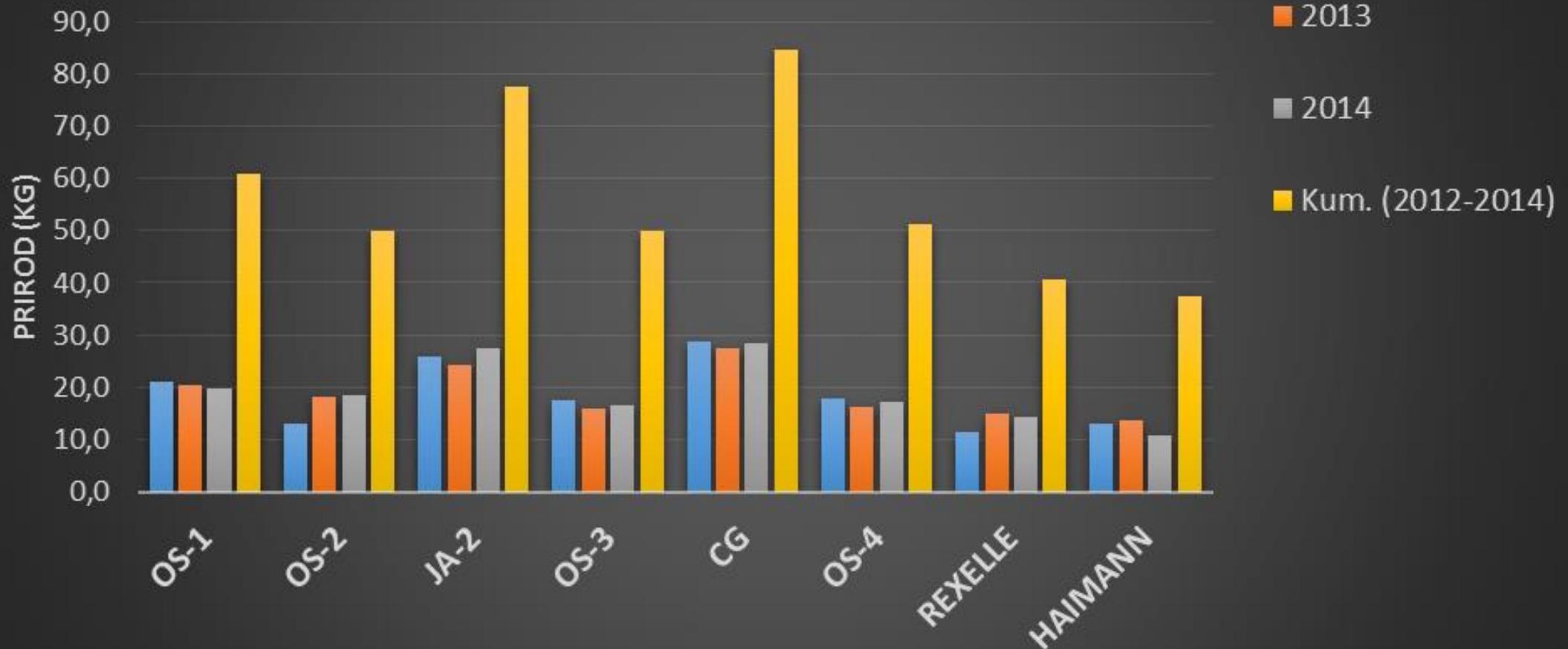
Promjer, masa i randman ploda 2012.-2013. g.

Komparacija priroda sa pomološkim parametrima učinkovitosti priroda

<i>Sorta/genotip</i>	<i>Kumulativni prirod (kg/st.) 2012-2014</i>	<i>Prosječni prirod (kg/st.)</i>	<i>Urod po ha (kg)</i>	<i>Volumen krošnje (m³)</i>	<i>YE (kg/cm²)</i>	<i>YE (kg/m³)</i>
OS-1	60,9	20,3	12084	5,32	0,33	3,82
OS-2	49,8	16,6	9877	6,08	0,24	2,73
JA-2	77,6	25,9	15393	6,47	0,40	4,00
OS-3	50,1	16,7	9931	4,82	0,34	3,46
CG	84,6	28,2	16779	8,83	0,29	3,19
OS-4	51,3	17,1	10180	4,20	0,34	4,07
REXELLE	40,7	13,6	8074	6,71	0,19	2,02
HAIMANN	37,4	12,5	7414	8,57	0,20	1,45

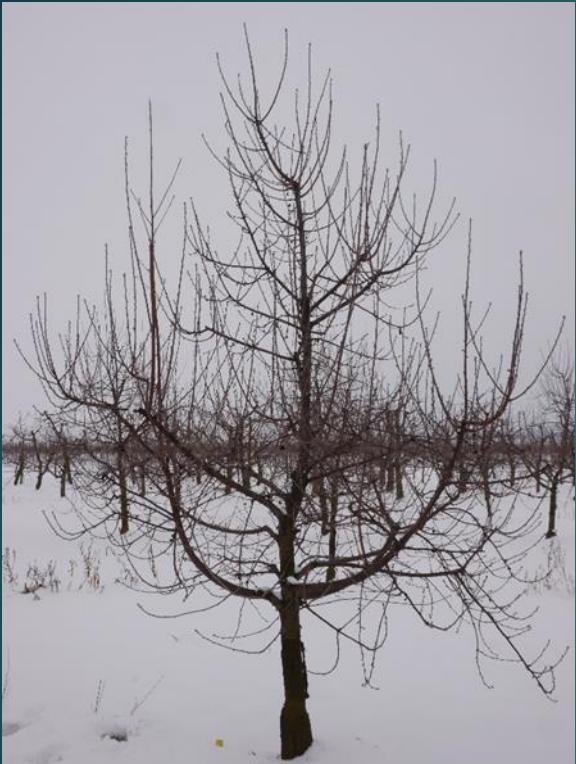
Prirod 2012-2014

Topiva suha tvar i ukupne kiseline promatrane kroz tri godine 2012-2014

SORTA/ GENOTIP	2012		2013		2014		Prosjek 2012-2014	
	TST % brixia	UKUPNE KISELINE	TST % brixia	UKUPNE KISELINE	TST % brixia	UKUPNE KISELINE	TST % brixia	UKUPNE KISELINE
OS-1	17,67	1,545	14,85	1,536	20,11	1,895	17,54	1,659
OS-2	17,95	1,515	15,13	1,559	19,45	2,172	17,51	1,749
JA-2	16,95	1,642	15,04	1,531	18,62	1,862	16,87	1,678
OS-3	16,85	1,469	13,90	1,533	16,283	1,878	15,68	1,627
CG	15,40	1,443	13,79	1,495	18,92	1,548	16,04	1,495
OS-4	20,27	1,492	16,69	1,540	20,41	1,834	19,12	1,622
REXELLE	15,68	1,787	15,13	1,614	15,4	1,132	15,40	1,511
HAIMANN	15,37	1,542	14,63	1,475	16,442	1,112	15,48	1,376

Učinkovitost priroda po volumenu krošnje YE (kg/m^3) treba gledati i u kontekstu **tipa rasta i bujnosti sorte**. Jer različit tip rasta zahtjeva i različitu tehnologiju proizvodnje i berbe.

Većina genotipova Oblačinske višnje ima **polu-uspravan tip rasta**. Ovo je vrlo važna karakteristika prilikom odabira tehnologije proizvodnje. Različiti tipovi rasta zahtijevaju i različiti način mehanizirane berbe. Tako se za polu-uspravne tipove rasta za berbu preporuča kombajn. Kod sorte Cigančica i genotipa JA-2 koji imaju padajući (drooping) odnosno široki (spreading) tip krošnje preporuka je koristiti tresače za berbu višanja jer bi korištenjem kombajna došlo do lomova skeletnih grana i do oštećivanja kombajna.

Zaključak

- ▶ Na osnovu rezultata istraživanja možemo zaključiti da postoje razlike između promatranih genotipova populacije Oblačinske višnje. Genotipske razlike prvenstveno se odnose na pomološke parametre kvalitete ploda i morfološka obilježja rasta i rodnosti (širina ploda, masa ploda, masa koštice, randman, prirod, TCSA, YE, volumen krošnje, vrijeme cvatnje i rok dozrijevanja).
- ▶ • Na osnovu mjerena kroz dvije godine masa plodova ispitivanih genotipova Oblačinske višnje se krećala između 2.83 – 3.61 g, a promjer ploda između 13.9 – 16.17 mm
- ▶ • Utvrđeni su **konstantni prirodi** genotipova Oblačinske višnje tijekom trogodišnjeg istraživanja za razliku od standardnih sorti čak i u nepovoljnim godinama
- ▶ • Prosječna topiva suha tvar kod genotipova Oblačinske višnje u tri godine istraživanja se krećala između 17 % i 20 % brix-a dok je kod standardnih sorti prosječno bila 15.4 % brix-a
- ▶ • Mali volumen krošnje genotipova Oblačinske višnje od 4.2 do 6 m³ i tip rasta pogodan za mehaniziranu berbu

- ▶ • Najkasniji genotip po dozrijevanju sa najvećom topivom suhom tvari u ovome istraživanju je bio OS-4
- ▶ • Najmanji volumen krošnje i najveća učinkovitosti prinosa po volumenu krošnje YE (kg/cm^3) zabilježena kod genotipa OS-4
- ▶ • Zbog male bujnosti i habitusa krošnje genotipove osječke selekcije moguće je saditi u gušće sklopove sadnje sa 800 - 1200 stabala po hektaru
- ▶ • Genotipovi Oblačinske višnje kao što su OS-1, OS-2, OS-3, OS-4 i JA-2 imaju potencijal komercijalnog uvođenja u proizvodnju kako bi se produžio „prozor“ berbe